

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИМ МОВАМ: СПЕЦИФІКА І ПЕРСПЕКТИВИ

Баранцова Ірина,

Доктор філософії, доцент
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

Рутковський Максим

аспірант
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

Рутковська Альона

аспірант
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

В основі сучасних парадигм освіти лежать науково-теоретичні поняття, що відображають основні риси дійсності. До них відносяться особистісно-орієнтоване навчання, індивідуалізація і диференціація навчальної діяльності, формування мотивації навчання, саморозвиток учнів та ін. Дані концептуальні ідеї освіти успішно реалізуються в сучасному інформаційно освітньому середовищі, що забезпечує організацію навчального процесу за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій як очно, так і дистанційно. Сучасні парадигми навчання іноземним мовам відображають основні риси сучасної системи освіти.

Розглянемо дистанційне навчання як одне з актуальних напрямків модернізації освіти, а також особливості дистанційного навчання іноземним мовам.

Роль іноземної мови як засобу міжкультурної комунікації помітно зростає в сучасних умовах соціально-економічного і політичного розвитку України. Комп'ютерні технології, інтернет ресурси, цифрові пристрої, технології Веб 2.0, дистанційне навчання все інтенсивніше застосовуються в системі освіти. Однак безсистемність, нерегламентованість використання сучасних інформаційних технологій в навчальному процесі виявляє проблему педагогічного характеру: відсутність у педагогів чіткого розуміння, які дидактичні, психолого-педагогічні завдання можна вирішувати за допомогою нових технологій.

Процес впровадження дистанційного навчання в систему освіти в різних країнах має свої особливості. Це залежить від державної політики країни: або дистанційне навчання визнається однією з форм отримання освіти поряд з іншими формами навчання, або дистанційні освітні технології використовуються в системі освіти як засіб навчання.

Уточнимо поняття дистанційне навчання, електронні навчальні курси та дистанційні освітні технології.

Е.С. Полат розглядає дистанційне навчання і як форму, і як одну зі складових всієї системи освіти. «Дистанційне навчання - це форма навчання, при якій взаємодія вчителя і учнів і учнів між собою здійснюється на відстані і відображає всі властиві навчальному процесу компоненти (цілі, зміст, методи, організаційні форми, засоби навчання), що реалізуються специфічними засобами інтернет-технологій або іншими засобами, які передбачають інтерактивність» [5].

Однак в новому законі «Про освіту» про дистанційне навчання як про одну з форм навчання в системі освіти нічого не сказано. Називаються лише три форми навчання: очна, очно-заочна та заочна. А в якості форм отримання освіти виділяються дві:

- 1) в організаціях, що здійснюють освітню діяльність;
- 2) поза організацій, що здійснюють освітню діяльність (у формі сімейної освіти і самоосвіти).

Чи слід самоосвіту розглядати як дистанційне навчання, так як без ресурсів Інтернету і дистанційних курсів сьогодні навряд чи можлива самоосвіта? І все ж в даному випадку такий вид навчання розглядається тільки як форма отримання освіти, а не як самостійна форма навчання в загальній системі освіти.

Під дистанційними освітніми технологіями розуміються освітні технології, реалізовані в основному із застосуванням інформаційно-телекомунікаційних опосередкованих (на відстані) взаємодій учнів і педагогічних працівників [4].

Під електронним навчанням розуміється освітня діяльність із застосуванням ресурсів, які містяться в базах даних і використовуються при реалізації освітніх програм за допомогою інформаційних технологій, технічних засобів, а також інформаційно-телекомунікаційних мереж, що забезпечують передачу по лініях зв'язку зазначеної інформації, взаємодію учнів і педагогічних працівників.

Наша позиція заснована на теоретичних розробках дистанційного навчання Е.С. Полат. Співробітниками лабораторії дистанційного навчання були розроблені моделі ДО, педагогічні технології ДО, методика створення курсу ДО, критерії оцінки курсу ДО. Дистанційне навчання ми розглядаємо як форму навчання в системі освіти. Розроблено 4 основні моделі дистанційного навчання:

- 1 Інтеграція очного і дистанційного навчання.
- 2 Мережеве навчання:
 - автономний курс дистанційного навчання;
 - інформаційно-освітнє середовище (віртуальна школа, кафедра, університет).
- 3 Мережеве навчання і кейс-технології.
- 4 Відеоконференції, інтерактивне телебачення [5].

Вибір моделі залежить від цілей навчання і від умов, при яких можливо здійснювати навчання за дистанційною формою. Залежно від використовуваної моделі навчання змінюється діяльність педагога. Специфіка кожної моделі дистанційного навчального процесу обумовлює відбір і структурування змісту навчання, методів, організаційних форм і засобів навчання.

В наш час всі позначені моделі дистанційного навчання присутні у практиці освіти як за кордоном, так і в нашій країні. Звернемося до навчання іноземним мовам в сучасному інформаційно-освітньому середовищі. Воно має свої особливості, які обумовлені специфікою предмета «Іноземна мова».

Специфіка предмета «Іноземна мова» перш за все пов'язана з тим, що провідним компонентом змісту навчання іноземної мови є не основи наук, а способи діяльності - навчання різним видам мовної діяльності: говорінню, аудіюванню, читанню та письму [2].

Академік Щерба Л.В. вказує на те, що навчання іноземної мови є навчання діяльності. Специфіка предмета полягає в оволодінні промовою, спілкуванням, в формуванні мовної діяльності [4]. У другій половині ХХ століття в роботі «Загальна методика навчання іноземних мов у середній школі» вперше була виділена особлива група предметів, в завдання яких входить формування умінь, пов'язаних зі спілкуванням. До таких предметів відносяться мови: рідна і іноземна [2].

Ще однією особливістю предмета «Іноземна мова» можна вважати безпредметність, що розуміється як можливість спілкуватися на будь-які теми, що відповідають віку та інтересам учнів. Даний термін був запропонований І. О. Зимньою [5], в подальшому він був уточнений І. Л. Бім з позицій відбору тематики спілкування іноземною мовою.

Мова є носієм інформації (відомості про історію, культуру країни, що вивчається, відомості з інших областей знань і ін.). Мета навчання іноземної мови - це формування комунікативних умінь (комунікативної компетентності), а не вивчення деякого кола ідей, понять. Виняток становлять лінгвістичні поняття і знання про систему мови, необхідні для функціонування мови як засобу спілкування. Таким чином, іноземна мова виступає і як мета, і як засіб навчання.

Перспективи розвитку дистанційного навчання іноземним мовам:

- Робота з інформацією в перспективі дозволить використовувати засоби автоматичної підготовки текстів, одержуваних безпосередньо з Інтернету, до застосування їх в навчальному процесі.

- Обсяг навчальних дій буде рости за рахунок застосування автоматизованих систем інтелектуального діалогу, що працюють як з текстом, так і з мультимедіа.

- Щільність спілкування в перспективі може ще більше підвищитися внаслідок застосування технологій доповненої реальності (комп'ютерного пристрою у вигляді окулярів, що відтворюють зовнішній світ разом з інформацією про його об'єкти, ця технологія розвиває сучасну технологію QR кодів на новий рівень).

Отже, дистанційне навчання є мотивуючим фактором у вивченні іноземних мов, сприяє досягненню особистісних, метапредметних, предметних результатів навчання і, в кінцевому рахунку, досягненню мети навчання іноземним мовам: формуванню іншомовної комунікативної компетентності.

Дистанційне навчання сприяє реалізації сучасних освітніх парадигм таких, як індивідуалізація і диференціація навчальної діяльності, самоосвіта і саморозвиток учнів.

Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні іноземних мов виявляє педагогічну проблему. Перед педагогічною наукою встає задача методичного освоєння існуючих сучасних засобів навчання, дослідження нових технічних засобів, перспективних в навчанні іноземної мови.

Список літератури:

1. Владимирова Л.П. Проблемы интеграции формального и неформального образования в условиях единой информационно-образовательной среды. Научно-практический журнал «Открытое образование». № 5 (100). 2013. 215 с.

2. Зимняя И.А. Педагогическая психология: Учебник для вузов. Изд. второе, доп., испр. и перераб. М.: Логос, 2004. 384 с.

3. Методика обучения иностранным языкам: традиции и современность / Под ред. А.А. Миролюбова. Обнинск: Титул, 2010. 464 с.

4. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина и др.; под ред. Е.С. Полат. 4-е изд., стер. М.: Издательский центр «Академия», 2009. 272 с.

5. Полат Е.С. Теория и практика дистанционного обучения: Учеб. пособие для студ. высш.пед.учеб.заведений. М. Издательский центр «Академия», 2004. 416 с.

6. Тим О'Рейли. Что такое Веб 2 // Компьютерра Online 2005 <http://www.computerra.ru/Authors/233481/>

7. Щерба Л.В. Преподавание языков в школе. Общие вопросы методики: Учеб. Пособие для студ. филол. фак. 3-е изд., испр. и доп. СПб.: филологический факультет СПбГУ; М.: Издательский центр «Академия», 2003. 160 с.